

Людина-книга: пам'яті Федора Погребенника

Минуло десятиліття, як відійшов у Вічність доктор філологічних наук, професор, член Національної спілки письменників України, лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка, премій братів Лепких і Дмитра Загули, співробітник закордонних наукових товариств, автор понад 1300 праць Федір Погребенник. Національна парламентська бібліотека України присвятила йому бібліографічні читання, які зібтали друзів, колег та учнів видатного вченого. У НПБУ зберігається частина особистого архіву Федора Петровича, подарованого бібліотеці, в якій він плідно працював у царині літературознавчої бібліографії, зокрема, в останні роки життя над створенням біобібліографічного словника українських письменників. У 1995—1996 рр. Федір Погребенник підготував та видав перші чотири випуски біобібліографічного словника, присвяченого українським письменникам, які жили і творили за межами Батьківщини. У НПБУ за його ініціативою започаткували розпис змісту періодичних видань діаспори — "Визвольний шлях", "Листи до приятелів".

За словами завідувача науково-бібліографічного відділу НПБУ Валентини Кононенко, для всього колективу Федір Погребенник навично залишився вчителем, видатним ученим і просто надзвичайно доброю та чуйною людиною. У 1990—2000 рр. він працював головним бібліографом НПБУ, де написав чисельні праці про визначних діячів української літератури, зокрема, представників української діаспори. Донедавна то була заборонена тема. Але й тоді, незважаючи на небезпеку, дослідник займався її вивченням, будучи переконаним: його по крихтах зібраний архів ще стане в нагоді майбутнім поколінням.

Людина-книга — так охарактеризував свого вчителя завідувач кафедри української літератури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Олександр Попович, який і досі пам'ятає слова Федора Погребенника: "Якщо працюватимеш плідно, чогось досягнеш". Сам Федір Петрович працював невтомно, досліджуючи літературні надбання України. Він першим заговорив про Юрія Федьковича, у багатьох роботах (їх понад 20), дослідив літературні зв'язки письменника зі слов'янськими народами. А як літературознавець підняв постать Юрія Федьковича на висоту, достойну генія з Буковини.

Колег та друзів вченого-літературознавця завжди вражало: з якою шаною той ставився до Книги, як ретельно збирав власну бібліотеку. Ймовірно, саме любов до друкованого слова й привела його в Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка, де він пройшов звитязний науковий шлях. Доктор філологічних наук Федір Погребенник досліджував творчість таких постатей, як Василь Стефаник, Ольга Кобилянська, Гнат Хоткевич. Інституту літератури він віддав 40 років життя. Там і досі пам'ятають та цінують його патріотичний дух, любов до літератури і книги, глибину знань, шанобливе, майже батьківське ставлення до молодих колег...

Про ще одну пристрасть Федора Погребенника — любов до пісні, яка втілилась у публікації заборонених пісень,

згадала директор Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського Павла Рогова. Захоплення пісню перетворилося на літературно-музичні вечори "Визначні жінки України", що проводились у столичному Будинку вчителя з 1992 по 1999 рр. На цих заходах Федір Петрович відкрив широкому загалу імена 30 видатних українок — Софії Яблонської, Лесі Петлюри, Ірени Книш, Валерії О'Коннор-Вілінської... Саме після тих вечорів Київ уперше дізнався про подвиг Олени Теліги. Павла Рогова й досі шкодує, що ті неповторні імпрези, які відрізнялись камерною атмосферою, не залишились на кіноплівці.

Почесним гостем на бібліографічних читаннях був син Федора Погребенника — Володимир, який нині очолює кафедру української літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. "Батько — людина, котра дорога всій Україні, а особливо краю, де відбулося його становлення — Буковині", — наголосив Володимир Федорович. Там, на малій батьківщині, торік було відкрито музей Федора Погребенника.

Дослідження творчості представників української діаспори, чий імена колись були terra incognita на рідній Батьківщині — окрема сторінка в біографії Федора Погребенника. Він був переконаний: саме Національна парламентська бібліотека України має сприяти духовному єднанню всього українства. Тому намагався наблизити українському читачеві заборонених і маловідомих митців із діаспори, співпрацюючи із закордонними часописами "Визвольний шлях", "Листи до приятелів". Загалом, Федір Погребенник повернув на Батьківщину прізвища понад ста українських письменників. Серед них — постаті Євгена Чикаленка та Миколи Зерова, матеріали про яких з'явилися на сторінках "Календаря знаменних і пам'ятних дат". Видатний учений також був автором оригінальних статей і першим оприлюднив щоденні записки Євгена Чикаленка. "Він був із породи титанів, усіх велетів української літератури прагнув зібрати в єдину українську родину", — переконана завідувач сектору науково-бібліографічного відділу НПБУ Олена Рожнятовська. Для співробітників Національної парламентської бібліотеки України творча співпраця з Федором Погребенником і досі залишається яскравою сторінкою, а справа, започаткована ним, продовжується в нових виданнях.

"Гадаю, що можу чесно дивитися людям у вічі, — писав свого часу Федір Погребенник, — бо прагнув бути об'єктивним у своїй праці, відстоював у науці ідеали правди й робив усе від мене залежне, щоб скарби рідної літератури й культури стали надбанням українського народу, щоб наблизили його до інших народів".

Найкращим підтвердженням цих слів є творчий спадок вченого.

*Ірина Сівашова,
науковий співробітник відділу
наукового редагування бібліографічної інформації
Книжкової палати України*